

Verksamhetsredogörelse 2024

HSAN

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd

Medical Responsibility Board

Innehåll

HSAN:s uppgifter	3
Verksamheten	4
Inkomna och avgjorda ärenden	5
Om de avgjorda ärendena	6
Nämnd- och ordförandebeslut	6
Antalet prövade ärenden initierade av IVO	7
Behörighetsinskränkningar	8
På vilka grunder har beslut om behörighetsåtgärder meddelats?	9
Prövotid	9
Återkallelse av legitimation	10
Övrigt	11
Underrättelser via IMI	11
Ärendebalans	11
Remisser	12
Sammanträden	12
Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2024	13

HSAN:s uppgifter

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds (HSAN) uppgifter regleras i förordningen (2011:582) med instruktion för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (instruktionen).

Enligt 1 § första stycket instruktionen ska HSAN pröva ärenden enligt 8 kap. 1–12 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL, dvs. behörighetsfrågor avseende legitimerad personal inom hälso- och sjukvården. HSAN prövar följande frågor.

- prøvotid
- återkallelse av legitimation
- återkallelse av annan behörighet
- indragning/begränsning av förskrivningsrätt
- föreläggande om läkarundersökning
- ny legitimation när yrkesutövarens legitimation är återkallad samt
- ny behörighet när yrkesutövarens behörighet är återkallad

Enligt 1 § andra stycket instruktionen ska HSAN medverka till att stärka patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården inklusive tandvården.

Enligt 6 § instruktionen ska HSAN senast den 22 februari varje år lämna en redogörelse till regeringen om sin verksamhet under det senaste kalenderåret samt om kostnaderna för verksamheten.

Verksamheten

Verksamheten vid HSAN är helt och hållet efterfrågestyrd, dvs. styrs av antalet inkomna anmälningar och ansökningar. Anmälan kan göras av Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Justitieombudsmannen (JO) och Justitiekanslern (JK). Ansökan om ny legitimation, ny behörighet att förskriva läkemedel, återkallelse av legitimation samt indragning/begränsning av förskrivningsrätt kan göras av den yrkesutövare som saken gäller. HSAN kan inte på eget initiativ ta upp frågor som rör yrkesutövare inom hälso- och sjukvården.

Inkomna och avgjorda ärenden

Vid årets början uppgick antalet pågående ärenden till 191. Under år 2024 har det till HSAN kommit in totalt 311 ärenden. Antalet inkomna ärenden under åren 2022 till 2024 framgår av tabell 1.

Tabell 1 Antalet inkomna ärenden

År	Antal ärenden
2022	242
2023	255
2024	311

Vad som yrkats i ärendena framgår av tabell 2. Enbart förstahandsyrkanden redovisas. Som framgår av tabellen överstiger antalet yrkade behörighetsåtgärder antalet ärenden. Det beror på att det i ett ärende kan finnas flera förstahandsyrkanden.

Tabell 2 Yrkanden

Yrkanden	2022	2023	2024
Föreläggande om läkarundersökning	-	1	-
Prövotid	77	66	102
Återkallelse av legitimation	74	82	107
Återkallelse av legitimation på egen begäran	38	46	37
Indragning/begränsning av förskrivningsrätt	10	13	10
Indragning/begränsning av förskrivningsrätt på egen begäran	13	3	9
Ansökan om ny legitimation	23	29	38
Ansökan om ny förskrivningsrätt	11	11	5
Övrigt	3 ¹	9 ²	11 ³
Totalt antal yrkanden	249	260	319

Av de under år 2024 inkomna ärendena har 222 ärenden sin grund i anmälningar från IVO, se tabell 3.

Tabell 3 Antalet anmälningar från IVO

År	Anmälningar från IVO
2022	157
2023	164
2024	222

¹ Tre yrkanden om interimistisk återkallelse av legitimation

² Sju yrkanden om interimistisk återkallelse av legitimation och två yrkanden om interimistisk indragning av förskrivningsrätt

³ Sju yrkanden om interimistisk återkallelse av legitimation och fyra yrkanden om interimistisk indragning av förskrivningsrätt

Om de avgjorda ärendena

Nämnd- och ordförandebeslut

Enligt PSL ska beslut i behörighetsärenden som huvudregel fattas av nämnden. Ordföranden får dock, med vissa i lagen angivna undantag, ensam fatta beslut i ärenden om;

1. frågor som innebär att ett ärende inte avgörs i sak,
2. om återkallelse på egen begäran av legitimation eller behörighet, och
3. om återkallelse av legitimation då den legitimerade inte har följt ett föreläggande om läkarundersökning.

Av tabell 4 framgår fördelningen mellan nämnd- och ordförandebeslut.

Tabell 4 Fördelning nämnd- och ordförandebeslut

Beslutstyp	2022	2023	2024
Nämndbeslut	237	228	264
Ordförandebeslut	53	49	49
- varav prövning i sak	46	42	34
- avskrivna/avvisade	7	7	15
Totalt antal beslut	290	277	313
- andel nämndbeslut %	82	82	85
- andel ordförandebeslut %	18	18	15

Antalet prövade ärenden initierade av IVO

Antalet ärenden initierade av IVO och andelen bifall i denna grupp framgår av tabell 5.

Tabell 5 Avgjorda ärenden initierade av IVO

Ärenden	2022	2023	2024
Antal prövade ärenden	209	195	217
Antal bifall (inklusive ärenden där yrkanden delvis bifallits)	195	184	204
Antal avslag/avvisning/avskrivning	14 ⁴	11	13
Andel bifall %	93	94	94
Andel avslag/avvisning/avskrivning %	7	6	6

⁴ 4 anmälningar i gemensamt beslut med 4 ansökningar då anmäld själv inkommit med ansökan om återkallelse som har bifallits.

Behörighetsinskränkningar

Antal behörighetsinskränkningar i form av återkallade legitimationer, begränsning eller indragning av förskrivningsrätt och beslutade prövotider framgår av tabell 6, 7 och 8 nedan. I tabellerna redovisas också vilka yrkeskategorier som blivit föremål för de olika åtgärderna och i vilken omfattning.

Tabell 6 Återkallade legitimationer

Yrke	2022	2023	2024
Läkare	43	55	48 ⁵
Sjuksköterskor och barnmorskor	44	39	54 ⁶
Tandläkare	20	15	17
Övriga	13	18	15 ⁷
Totalt	120	127	134 ⁸

Tabell 7 Indragningar/Begränsningar av förskrivningsrätt

Yrke	2022	2023	2024
Läkare	21	18	19
Tandläkare	1	2	1
Totalt	22	20	20

Tabell 8 Prövotid

Yrke	2022	2023	2024
Läkare	38	35	34
Sjuksköterskor och barnmorskor	50	38	52
Tandläkare	12	6	6
Övriga	9	9	9
Totalt	109	88	101 ⁹

⁵ Två legitimationer har återkallats interimistiskt.

⁶ En legitimation har återkallats interimistiskt

⁷ En legitimation som naprapat har återkallats interimistiskt

⁸ Antalet återkallade legitimationer är fler än besluten om återkallad legitimation. Två av besluten räknas två gånger eftersom besluten gäller två legitimationer, sjuksköterska och barnmorska.

⁹ Fyra av besluten räknas två gånger eftersom besluten gäller två legitimationer, sjuksköterska och barnmorska.

På vilka grunder har beslut om behörighetsåtgärder meddelats?

Prövotid

Beslut om prövotid kan enligt PSL fattas på någon av följande grunder¹⁰.

- Grund 1 oskicklighet vid yrkesutövningen som kan befaras påverka patientsäkerheten
- Grund 2 brott som begåtts i eller i samband med yrkesutövningen som är ägnat att påverka förtroendet för yrkesutövaren
- Grund 3 yrkesutövaren har uppsåtligen eller av oaktsamhet brutit mot någon föreskrift av väsentlig betydelse för patientsäkerheten
- Grund 4 på grund av andra omständigheter kan befaras vara olämplig
- Grund 5 sjukdom eller någon annan liknande omständighet som innebär att det kan befaras att yrkesutövaren inte kommer att kunna utöva yrket tillfredsställande

På vilka grunder beslut om prövotid har fattats framgår av tabell 9.

Tabell 9 Grunder för beslut om prövotid

Grund	2022	2023	2024
Grund 1	34	23	28
Grund 2	25	25	18
Grund 3	22	13	24
Grund 4	6	5	8
Grund 5	50	39	55
Övrigt	1	2	2 ¹¹
Totalt antal grunder per år ¹²	138	107	135

¹⁰ Prövotid kan undantagsvis även beslutas som alternativ till annat ingripande, 8 kap. 4 § andra stycket PSL.

¹¹ I två beslut har det bedömts föreligga särskilda skäl att underlåta återkallelse och i stället besluta om ny prövotid.

¹² Ett beslut kan ha flera grunder, därför är antalet grunder fler än antalet beslut om prövotid.

Återkallelse av legitimation

Återkallelse av legitimation enligt PSL kan ske på följande grunder:

- Grund 1 grov oskicklighet
- Grund 2 allvarlig brottslighet i eller utanför yrkesutövningen som är ägnat att påverka förtroendet för yrkesutövaren
- Grund 3 på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket
- Grund 4 sjukdom eller liknande omständighet
- Grund 5 under pågående provotid på nytt visat sig olämplig att utöva sitt yrke
- Grund 6 underlåtenhet att följa beslutad provotidsplan
- Grund 7 egen begäran om återkallelse
- Grund 8 yrkesutövaren som förelagts att låta sig läkarundersökas har inte följt föreläggandet

Tabell 10 Grunder för beslut om återkallelse

Grund	2022	2023	2024
Grund 1	25	17	22
Grund 2	15	13	25
Grund 3	15	13	27
Grund 4	12	9	7
Grund 5	-	1	2
Grund 6	17	32	31
Grund 7	40	42	34
Grund 8	1	-	-
Totalt ¹³	125	127	148

Av de redovisade siffrorna framgår att de vanligaste grunderna för återkallelse av en legitimation år 2024 är grund 7, dvs. på egen begäran, grund 6, dvs. underlåtenhet att följa beslutad provotidsplan följt av grund 3, dvs. uppenbar olämplighet att utöva yrket.

¹³ Beslut kan ha flera grunder, därför är antalet grunder fler än antalet återkallade legitimationer.

Övrigt

Underrättelser via IMI

Enligt 9 kap. 18 § PSL är HSAN skyldig att skicka underrättelser via Informationssystemet för den inre marknaden (IMI). Om HSAN eller en allmän förvaltningsdomstol beslutar om återkallelse av legitimation, prøvotid eller om indragning eller begränsning av förskrivningsrätt, ska HSAN besluta att underrätta de behöriga myndigheterna i övriga stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och i Schweiz om beslutet eller domen. Myndigheterna ska underrättas senast tre dagar efter den dag då beslutet eller domen har meddelats. Om detta beslut eller denna dom senare upphör att gälla, ska ansvarsnämnden utan dröjsmål underrätta de behöriga myndigheterna i övriga stater inom EES och i Schweiz.

Det totala antalet underrättelser framgår av tabell 11.

Tabell 11 Underrättelser via IMI 2024

År	Antal ärenden
2022	272
2023	271
2024	285

Ärendebalans

Vid årets ingång uppgick antalet ärenden i balans till 191. Vid årets utgång uppgick motsvarande siffra till 189, se tabell 12.

Tabell 12 Ärendebalans per den 31 december 2024

År 2024	Antal ärenden
Ingående balans	191
Inkomna ärenden	311
Avgjorda ärenden	313
Utgående balans	189

Remisser

HSAN har inte besvarat några remisser under året.

Sammanträden

HSAN har under år 2024 genomfört 11 sammanträden.

Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2024

Beslut om verksamhetsredogörelse för kalenderåret 2024 (dnr 21.2–1763/2025)
har den 30 januari 2025 fattats av HSAN i följande sammansättning.

f.d. justitierådet Eskil Nord, ordförande
förbundsombudsmannen Liselotte Petersson
handläggaren Lena Karlsson
leg. sjuksköterskan Annika Wåhlin
distriktsläkaren Magnus Kåregård
f.d. regionrådet Christer Jonsson
barnläkaren Bo Magnusson
f.d. riksdagsledamoten Ann-Britt Åsebol
f.d. riksdagsledamoten Lennart Axelsson

Eskil Nord